

Terugbetalingsverplichting curator in geval van onverschuldigde betaling

De Hoge Raad heeft in het Ontvanger/mr. Hamm q.q. geoordeeld dat een curator onder omstandigheden gehouden kan zijn een betaling die zonder rechtsgrond na de datum van faillissement is verricht aan de gefailleerde meteen terug te betalen.

Uitgangspunt voor de in het arrest Ontvanger/mr. Hamm q.q. aangenomen terugbetalingsverplichting van de curator voor na de faillietverklaring aan de boedel zonder rechtsgrond verrichte betalingen, is, dat de betaling onverschuldigd is geschied. Voor het antwoord op de vraag wanneer daarvan sprake is, dient te worden aangeknoopt bij de betekenis die het begrip "zonder rechtsgrond" heeft in art. 6:203 BW.

De curator heeft volgens de Hoge Raad niet altijd een terugbetalingsverplichting voor elke na de faillietverklaring verrichte betaling aan de boedel zonder rechtsgrond, met name niet voor het geval waarin een betaling is gedaan die - ten gevolge van het met terugwerkende kracht tot een voor de faillietverklaring gelegen tijdstip vervallen van de rechtsgrond - achteraf onverschuldigd bleek te zijn.

Alleen in het geval waarin tussen de gefailleerde en degene die aan hem betaalde geen rechtsverhouding bestaat of heeft bestaan die tot de betaling aanleiding gaf, en waarin de betaling slechts het gevolg is van een onmiskenbare vergissing, dient de curator, wanneer hij wordt geconfronteerd met een zodanige vergissing, in overeenstemming met hetgeen in het maatschappelijk verkeer als betamelijk wordt beschouwd, mee te werken aan het ongedaan maken van die vergissing.

De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 8 juni 2007 deze terugbetalingsverplichting van de curator nader gepreciseerd. Volgens de Hoge Raad bestaat deze verplichting van de curator slechts als er geen rechtsverhouding bestaat of heeft bestaan die de betaler, de gefailleerde of de curator aanleiding kon geven te veronderstellen dat er (mogelijk) wel een rechtsgrond aanwezig was voor de betaling in kwestie.

Dan valt immers voor geen van de betrokkenen te miskennen dat de betaling bij vergissing is verricht, omdat duidelijk is dat zij bij gebreke van enige rechtsverhouding noch voor de gefailleerde noch voor de curator bestemd was, dan wel evident is dat de rechtsverhouding die

tussen de betaler en de gefailleerde wel bestaat of heeft bestaan voor de betaling in kwestie geen rechtsgrond kon opleveren.

Dit laatste zal zich volgens de Hoge Raad in het bijzonder voordoen wanneer zonder meer duidelijk is dat de betaling slechts betrekking kan hebben op een reeds door een eerdere betaling tenietgegane schuld en er daarom geen twijfel over kan bestaan dat bij vergissing voor de tweede maal dezelfde vordering is voldaan, of wanneer het betaalde bedrag zodanig afwijkt van de schuld waarop de betaling betrekking heeft, dat daaruit zonder enige twijfel kan worden afgeleid dat de betaling van dit bedrag op een verschrijving of andere vergissing berust.

Het is derhalve niet zo dat een terugbetalingsverplichting enkel ontstaat indien er tussen de degene die betaald heeft en de gefailleerde nimmer een rechtsverhouding heeft bestaan die de grondslag zou kunnen vormen voor welke betaling dan ook.

Verder heeft de Hoge Raad geoordeeld dat het feit dat van een onmiskenbare vergissing sprake moet zijn, niet betekent dat de vergissing steeds aanstonds en op het eerste gezicht aan de curator duidelijk dient te zijn. Zij moet echter als zodanig wel door de curator - handelend zoals in redelijkheid mag worden verlangd van een over voldoende inzicht en ervaring beschikkende curator die zijn taak met nauwgezetheid en inzet verricht en behoorlijk is geïnformeerd - zonder enige twijfel op grond van door de betalende partij verstrekte gegevens dan wel, als daartoe (nog) aanleiding bestaat, na eigen onderzoek zijn te herkennen, ook al zal met een en ander enige tijd gemoeid kunnen zijn. Ook in een dergelijk geval zal de curator in redelijkheid geen andere keus hebben dan de vergissing dadelijk ongedaan te maken.

Of deze precisering van de Hoge Raad van de terugbetalingverplichting van de curator nu zal leiden tot meer duidelijkheid is de vraag. Het arrest geeft wel handvatten aan de hand waarvan vastgesteld kan worden in welk geval sprake is van een terugbetalingsverplichting, doch ook dan kan een geschil ontstaan.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met mr. Theo Hanssen (hanssen@dvdw.nl).